

„Niekonwencjonalne formy i metody realizacji procesu dydaktycznego”

Szkolenie nr 4
Tarnowo Podgórne, 28-29.11.2014 r.

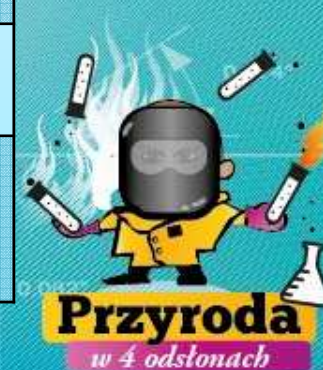
Plan spotkania

1. Jak działa nasz umysł?
2. Portret ucznia – sztuka motywowania
3. Bank metod i technik aktywizujących
4. Z życia wzięte...

Jak pracuje nasz umysł?

Półkula prawa	Półkula lewa
obraz	język (mowa, czytanie, pisanie)
język niewerbalny	szczegóły
całość, synteza	logika, analiza
muzyka, intuicja	kolejność działania
działanie spontaniczne	informacje cyfrowe (cyfry, znaki)

Jak pracuje nasz umysł?

Półkula prawa	Półkula lewa
ukierunkowanie na ludzi	ukierunkowanie na strukturę
porównywanie, wyobrażanie	myślenie przyczynowe
pamięć długotrwała	reguły
myślenie równoczesne	technika
teraźniejszość	przyszłość

Jak pracuje nasz umysł?

A	B	C	D	E	F
P	L	R	L	L	R
G	H	I	J	K	L
P	R	R	L	P	R
M	N	O	P	R	S
R	L	P	L	L	R
T	U	W	X	Z	Ż
R	P	L	R	P	R

Umysłowa aktywność dobowa

9-12 czas dobry do nauki

**13-15 popołudniowy niż
umysłowy**

**15-16 stopniowe
podnoszenie się zdolności
do pracy umysłowej**

Umysłowa aktywność dobowa

18-21 zdolność
koncentracji
stopniowo słabnie

23-1 czas na
wymyślanie rzeczy
niezwykłych!

Preferowane sposoby przyswajania wiedzy

Wzrokowcy – 29%

Słuchowcy – 34%

Czuciowcy/Kinestetycy – 37%

Preferowane sposoby przyswajania wiedzy

- preferują wszelkiego rodzaju pokazy i demonstracje,
- zwracają uwagę na tabele, wykresy, ilustracje,
- często skrupulatnie i bardzo estetycznie wykonują notatki,
- uwielbiają oglądać dzieła sztuki, eksponaty, wystawy,
- bardzo dobrze zapamiętują ludzkie twarze,
- preferują przekaz wizualny.

Wzrokowcy

Preferowane sposoby przyswajania wiedzy

- preferują wszelkie formy podające,
- lubią słuchać wykładów,
- bez problemu zapamiętują przekaz słowny,
- preferują wszelkie dyskusje, rozmowy,
- dobrze sprawdzają się w dłuższych formach wypowiedzi,
- często lubią słuchać muzyki, są na nią szczególnie wrażliwi.

Słuchowcy

Preferowane sposoby przyswajania wiedzy

Czuciowcy:

- nie lubią słuchać,
- preferują działanie,
- w pamięć zapada im to co sami wykonali,
- są emocjonalni, często gestykulują,
- są bardzo aktywni fizycznie (ruchliwi).

Jak się uczę?

Wyraz, który przeczyta nauczyciel wpisz do odpowiedniej rubryki. Jeżeli po usłyszeniu danego wyrazu wydaje Ci się, że najpierw widzisz ten przedmiot, to wpisz do rubryki „widzę”, jeżeli go słyszysz – do rubryki „słyszę”, a gdy wydaje Ci się, że go dotykasz - do rubryki „dotykam”.

widzę	słyszę	dotykam

Lista rzeczowników

SAMOCHÓD, RÓŻA, CIASTKO,
DESZCZ, MUZYKA, RZEKA,
PIŁKA, MAMA, SZKOŁA,
WIATR, SEN, WIOSNA,
SPACER, DRZEWO, CHLEB,
KOT, TELEFON, TELEWIZOR,
ODPOCZYNEK, PRZYJACIEL

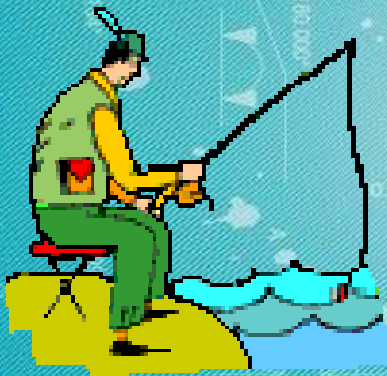
Jak pracuje nauczyciel?

Czynności	N. wizualny	N. audytywny	N. kinestetyczny
mówi	szybko	rytmicznie i dużo	powoli
stosuje	pomoce wizualne	lubi dyskusje i omawianie	preferuje modele, prace praktyczne
informacje	dużo przekazuje wizualnie	często czyta	lubi projekty, dużo ruchu
ważne	forma	parafrazuje wypowiedzi uczniów	idea
ocenia na podstawie	wyglądu	płynności wypowiedzi	działania, aktywności
inne	dotrzymuje planu czasowego	często zbacza z tematu	chętnie dzieli na zespoły robocze

Zapamiętaj!

*„Kiedy wędkarz idzie na ryby,
bierze przynętę,
która smakuje rybie,
a nie wędkarzowi”*

Przyroda
w 4 odsłonach

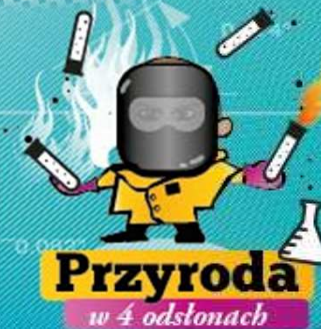
Motywacja

NIEMOŻLIWE

NIE, MOŻLIWE

Motywacja na co dzień

- **afirmacje: pozytywne nastawienie, wiara w siebie,**
- **wizualizacja sukcesu: wyobraź sobie, jak to będzie jak się tego nauczysz, co sobie sam powiesz, co powiedzą inni, jak się będziesz czuł? Stań, weź oddech i wyobraź sobie, że tak już jest!**
- **korzyści: po co mi to, do czego mi się przyda? – znajdź korzyść,**

Motywacja na co dzień

- **obraz całości: przejrzyj, przekartkuj np. książkę, podręcznik (znajdź coś ciekawego),**
- **autopilot (nawigacja samego siebie): opowiadanie na głos – teraz robię to, a teraz zacznę to lub to ...,**
- **zadawaj pytania: Co? Jak? Gdzie? Kto? Dlaczego? Zrób listę pytań,**
- **ucz innych - najszybsza metoda uczenia się ze zrozumieniem!**
- **ucz się ze zrozumieniem! Rób słownik wyrazów nowych i od razu je stosuj.**

5 kroków do wyznaczenia celu

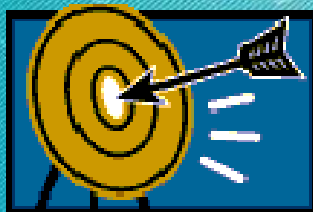
- **Co konkretnego chcesz osiągnąć?**
- **Do kiedy?**
- **Jak poznasz, że ci się udało?**
- **Jaki będzie skutek?**
- **Co będziesz musiał w tym celu zrobić?**
- **CO CI TO DA?**

5 kroków do wyznaczenia celu

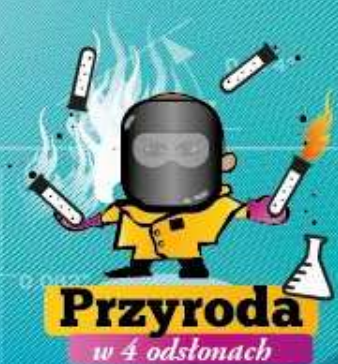
NIE MYL CELÓW Z PRAGNIENIAMI!

NIE „Chciałbym mieć dobrą ocenę ze sprawdzianu”

ale

**„Będę miał czwórkę ze sprawdzianu”
– mówisz mózgowi żeby działał**

Planowanie

- zapisz plan z datami,
- powiedz innym o swoich planach,
- nagradzaj się za każdy sukces,
- zapisuj swoje sukcesy.

Zorganizuj się!

Zarządzaj swoim
czasem – każdy
ma 1440 minut
dziennie

Zorganizuj swoje
miejsce pracy

Autoodpowiedzialność

- wystaw sobie ocenę za wykonaną pracę,
- odpowiedz, czego jeszcze nie umiesz,
- czego nie możesz się nauczyć - zmień technikę uczenia się,
- wykorzystaj techniki relaksacyjne, energetyzujące,
- poznaj własny model uczenia się.

Złote rady...

- **ucz się trochę, a często, powtórki: podstawa uczenia się,**
- **powiedz, zanotuj, co już wiesz na temat – tworzenie powiązań z posiadaną wiedzą, rozbudowywanie szuflad tematycznych pamięci,**
- **jak działa pamięć Inaczej: kolorowe zdziwienie, odniesienie do siebie (np. urodziłem się 600 lat po bitwie pod Grunwaldem),**
- **materiał zwierszowany, odegrany całym ciałem, zhipopowany,**

Złote rady...

- akronimy – planety, pisane łącznie (np. państwo - stolica Włochyryzm),
 - sen, woda, ruch - wykorzystaj sen do utrwalenia nauczonych treści,
 - pij w czasie nauki wodę (szklanekę na 10 kg wagi ciała),
 - rób przerwy na rozciąganie się, krótki marsz lub bieg.
- Nie ucz się w bezruchu!**

Umiejętność myślenia...

- **zapamiętywanie** – *rozpoznawanie, słuchanie, opisywanie, przywoływanie, określanie, nazywanie, znajdowanie,*
- **zrozumienie** – *tłumaczenie, podsumowywanie, parafrazowanie, klasyfikacja, porównywanie, wyjaśnianie, podawanie przykładów,*
- **zastosowanie** – *wdrażanie, przeprowadzanie, wykorzystywanie, wykonanie,*
- **analiza** – *porównywanie, organizowanie, rozkładanie na czynniki, strukturyzowanie,*
- **ocenie** – *sprawdzanie, stawianie hipotez, poddawanie krytyce, eksperymentowanie, osąd, testowanie,*
- **tworzenie** – *projektowanie, konstruowanie, planowanie, tworzenie, wynajdywanie, opracowywanie.*

Umiejętność myślenia...

zanim **zrozumiemy** pojęcie, musimy je **zapamiętać**

zanim **zastosujemy** pojęcie, musimy je **zrozumieć**

zanim **przeanalizujemy** pojęcie, powinniśmy być w stanie je **zastosować**

zanim dokonamy **oceny** jego wpływu, powinniśmy je **przeanalizować**

zanim **stworzymy** coś innego na podstawie pojęcia, musimy je **zapamiętać, zrozumieć, zastosować, przeanalizować i ocenić**

Garść pomysłów...

Wyraź to własnymi słowami	prosimy dziecko, by zapoznało się z tekstem, zaznaczyło najważniejsze dla niego kwestie, zapisało lub narysowało, a potem spróbowało opisać własnymi słowami
Fiszki	dzieci na fiszkach rysują lub zapisują najważniejsze kwestie dotyczące przeczytanego tekstu, mogą je wykorzystać do plakatu czy zawieszenia na tablicy
Odpowiedz sobie na własne pytania	zadawanie pytań w trakcie czytania i szukanie w tekście odpowiedzi lub poproszenie dzieci, by po przeczytaniu tekstu ułożyły do niego pytania i zadały koledze
Przewiduj	gdy nauczyciel czyta dzieciom tekst, może w pewnym momencie przerwać i zapytać o dalszy przebieg wydarzeń czy doświadczenia

Garść pomysłów...

Posegreguj informacje	nauczyciel po zapoznaniu dzieci np. z doświadczeniem rozdaje dzieciom informacje i prosi o ich posegregowanie lub ułożenie w odpowiedniej kolejności
Przeanalizuj to	nauczyciel np. sadził z dziećmi rośliny, których część uschła. Po tym doświadczeniu można przygotować pytania motywujące do uzyskania odpowiedzi, dlaczego tak się stało? Czy kolejność pielęgnacji rośliny była właściwa? Czy można było przewidzieć taki efekt? Co jest przyczyną uschnięcia rośliny? Czego się nauczyłeś w tym doświadczeniu?
Wykresy	dobrym sposobem rozwiązania problemu lub zaobserwowania jest narysowanie wykresu. Plakat jest również bardzo pomocny przy zdobywaniu informacji

Ocenianie może motywować

*Littera docet,
littera nocet*

*Słowo uczy,
słowo niszczy*

Ocenianie może motywować

Źle skaczesz, nieprawidłowo wybijasz się przed skokiem

- Ewo, jeśli chcesz prawidłowo przeskoczyć przez kozła, mocniej się wybij tuż przed skokiem,
- Ewo jesteś w stanie wykonać ten skok bardzo dobrze, tylko mocniej się wybij tuż przed skokiem,

Ocenianie może motywować

Nie potrafisz przeliczyć postaci skali

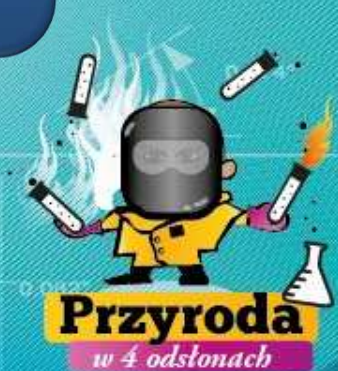
- przypomnij sobie zamianę jednostek,
- możesz to zrobić lepiej, zwróć uwagę na zamianę jednostek,
- przypomnij sobie ile centymetrów mieści się w metrze.

Ocenianie może motywować

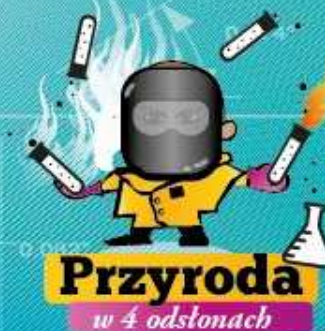
To zadanie jest źle rozwiązane

- ?

Błędy w ocenianiu

- błąd atrybucji,
- efekt samospełniającej się przepowiedni,
- subiektywizm w ocenianiu poziomu i jakości pracy,
- reglamentowanie czasu odpowiedzi i liczby pytań naprowadzających na właściwy tok rozumowania,
- preferencja zadań rozwiązywanych na czas,

Błędy w ocenianiu

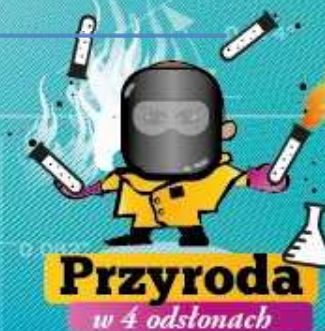
- błędy perspektywy i generalizacje,
- błąd wzmocnienia negatywnych stanów rzeczy,
- narzucanie własnych kryteriów i preferencji.

**Jaki jest Twój „ulubiony” błąd?
Czy sam chciałbyś być tak oceniany,
jak oceniasz swoich uczniów?**

Przypominajka...

1. **Zacznij lekcję w sposób przykuwający uwagę – przejdźcie przez furtkę układu limbicznego!**
2. **Utrzymuj stres na niskim poziomie, a energię na możliwie najwyższym – *świętujcie* uczenie się.**
3. **Nawiąż do poprzedniej lekcji – zapytaj, co już wiemy. W ten sposób wyraźnie budujemy na wiedzy już posiadanej, możecie np. stworzyć klasową mapę myśli.**
4. **Ucz nowych treści w sposób, który angażuje wszystkie trzy główne zmysły. Przede wszystkim jednak szukaj sposobów na wizualizowanie treści.**

Przypominajka...

5. Wprowadź *przerwę dla zrelaksowania mózgu*.

6. Włączaj nowe treści przez odsyłanie do pytań zmuszających do myślenia i stosowanie ćwiczenia lub ćwiczeń angażujących inteligencję wielorakie.

7. Pytaj, czy narzędzia wspomagające zapamiętywanie są ważne i dlaczego. Pamiętajcie o schemacie powtórek, które poprawiają zapamiętywanie nawet o 400%.

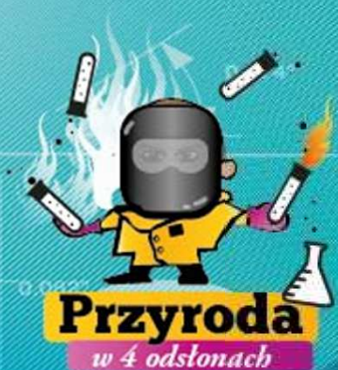
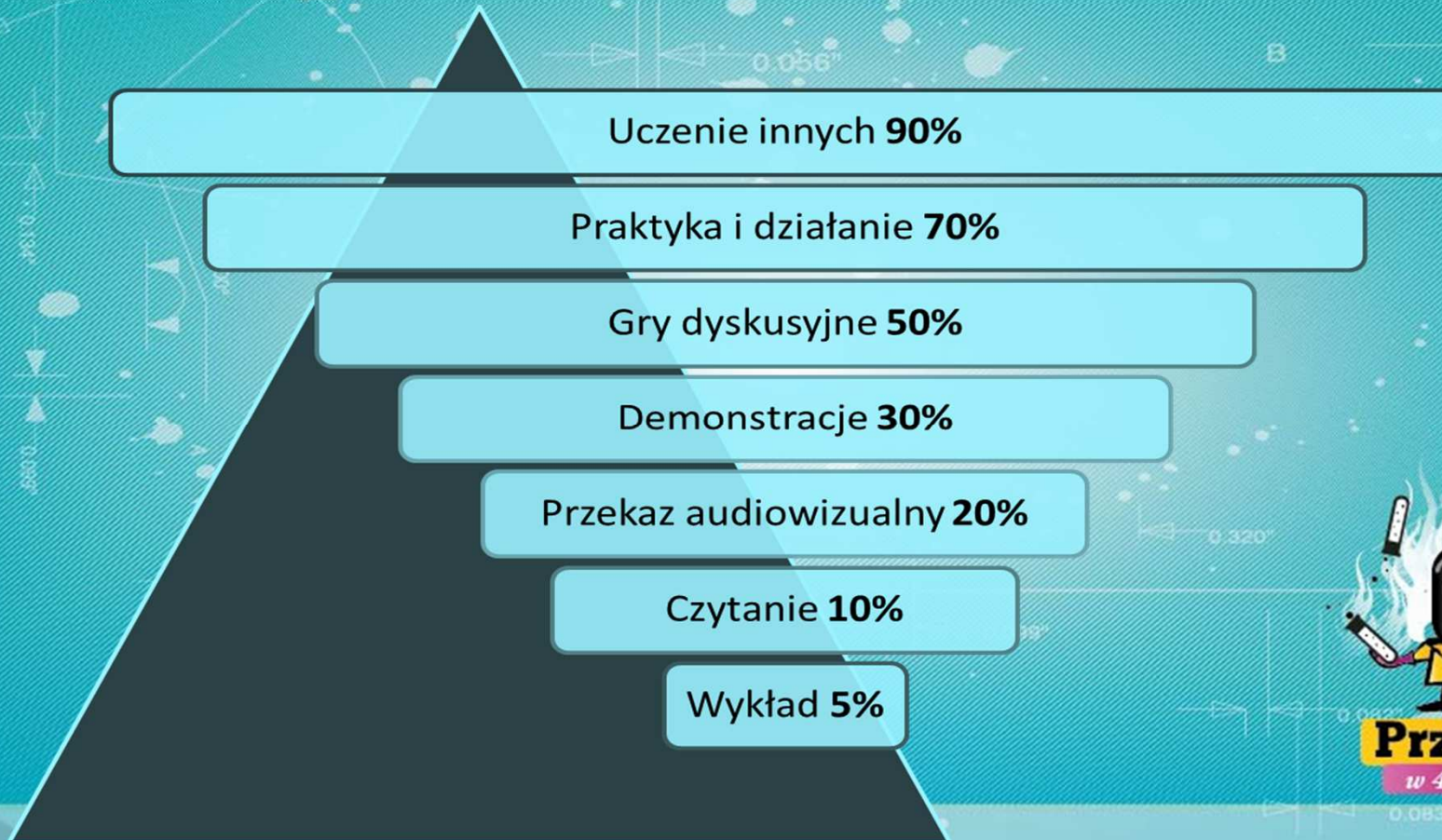
8. Stwórz możliwość samooceny i samosprawdzania się (tam, gdzie ma to sens).

9. Poświęć czas na dzielenie się w parach podstawowymi punktami z lekcji.

10. Zachęcaj do zadawania pytań.

Piramida zapamiętywania

UCZENIE SIĘ

Żyjemy w czasie gwałtownego rozwoju, liczy się ten, kto ma najbardziej aktualne i najbardziej przydatne informacje oraz potrafi się szybko uczyć, aby aktualizować posiadaną wiedzę i kompetencje

Umiejętność uczenia się - szybkiego i efektywnego, staje się najważniejszą umiejętnością człowieka

Na podstawie: Anna Klimowicz „Metody nauczania w pracy z dorosłymi” CODN

Metoda	Techniki
DYSKUSJA	Debata „za i przeciw”, Metaplan, „Sześć kapeluszy” według de Bono Debata panelowa, Debata oksfordzka, Dyskusja punktowana, Poker kryterialny, Akwarium
WCHODZENIE W ROLĘ	Gry i zabawy dydaktyczne, Symulacje, Techniki dramy, Odgrywanie scenek, Przeprowadzanie wywiadów, ankiet i sondaży
ANALIZOWANIE I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW	Burza mózgów, Drzewo decyzyjne, Analiza SWOT, Procedura „U”, Ranking diamentowy, Studium przypadku, Technika grupy nominalnej, Zalety, wady i to, co interesujące
UCZENIE SIĘ W MAŁYCH ZESPOŁACH	Układanka ekspercka (puzzle), Sztafeta, Kula śnieżna, Plakat podsumowujący treść zajęć
WIZUALIZACJA	Mapa myśli, Mapa skojarzeń, Rysowanie ilustracji i komiksów, Sporządzanie plakatów, Układanie rebusów, Wystawa interaktywna

BURZA MÓZGÓW

inaczej giełda pomysłów

Zasady burzy mózgów:

- ▶ przyjmowanie wszystkich pomysłów, powstrzymanie się od ich oceniania,
- ▶ zapisywanie każdego pomysłu,
- ▶ położenie nacisku na liczbę, a nie jakość pomysłów,
- ▶ zachęcanie do podawania pomysłów z wyobraźni, nawet nierealnych,
- ▶ wykorzystanie cudzych pomysłów, bazowanie na nich i ich rozwijanie.

KULA ŚNIEGOWA (śnieżna kula)

1. Definiowanie pojęć.
2. Poszukiwanie cech, przyczyn, skutków, funkcji zjawisk i przedmiotów.
3. Pozwala każdemu uczniowi na sprecyzowanie i zaprezentowanie własnego zdania, poznanie zdania innych.
4. Daje możliwość przedyskutowania danego pojęcia, uściślenia jego rozumienia, negocjowania zapisu.

Metoda wchodzenia w rolę

Głównym celem stosowania tej metody jest uczenie się empatii – rozumienia motywów różnych zachowań, wyrażania myśli, doskonalenie umiejętności komunikacyjnych i umiejętności prezentacji swojego stanowiska.

Metoda uczenia się w małych grupach

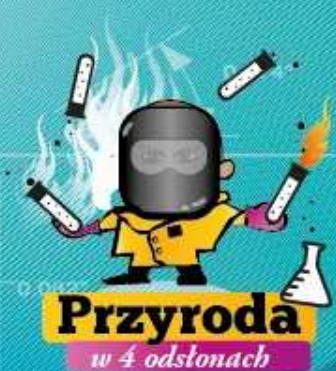
1. Grupa ekspercka

2. Jigsaw – układanka, puzzle

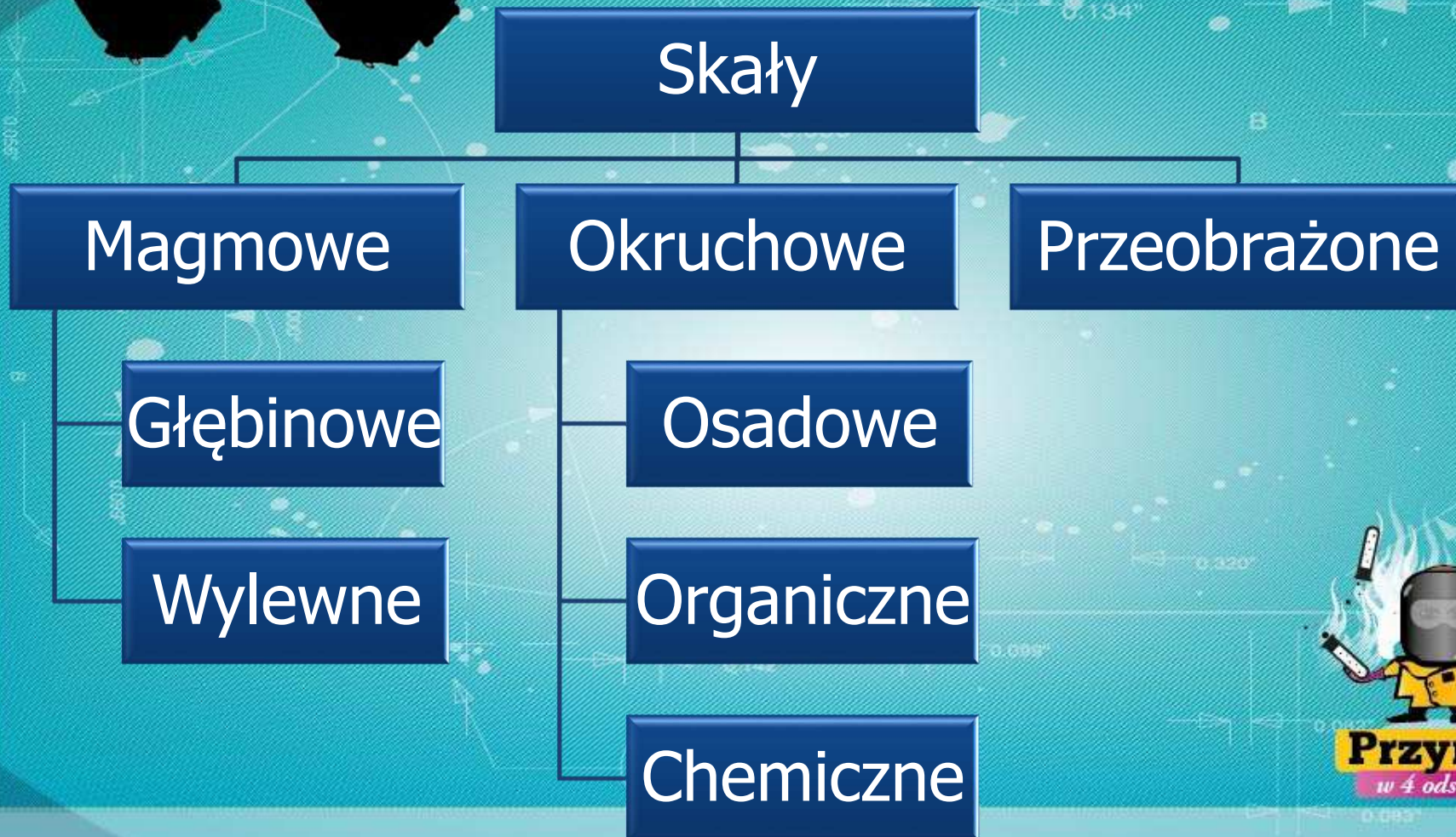

Metoda uczenia się w małych grupach

Metoda ta ma charakter uniwersalny i można ją zastosować na różnych przedmiotach. Ma ona na celu aktywne włączenie wszystkich uczniów w proces uczenia się. Uczniowie przyswajają pewną partię materiału i odpowiadają za nauczanie tej części materiału swoich kolegów.

Technika: mapa myśli

Gry dydaktyczne

Charakterystyczną cechą gry dydaktycznej jest obecność w niej pierwiastka zabawy. Zabawa jest działaniem wykonywanym dla przyjemności, stanowi więc, czynnik szczególnie pożądanym w toku uczenia się.

Zabawa to główna forma aktywności dzieci do czasu pójścia do szkoły, uczniowie zaś i dorośli zajmują się nią na ogół w czasie wolnym od nauki i pracy.

Gry dydaktyczne

Gra jest odmianą zabawy, która polega na przestrzeganiu dokładnie sprecyzowanych reguł. Spełnia więc ważne funkcje kształcące – wychowujące: służy procesowi poznania, uczy poszanowania przyjętych norm, umożliwia współdziałanie, sprzyja społecznieniu, przyzwyczajają zarówno do wygrywania, jak i przegrywania.

Gry dydaktyczne

Bingo na geografii – składniki pogody

Uczniowie rysują w zeszycie kwadrat, który dzielą na 9 kratek lub 12. Do każdej z kratek wpisują pojęcia związane z pogodą.

Nauczyciel odczytuje wybrane przez siebie pojęcia związane z tematem np. „Pogoda”: mżawka, nasłonecznienie, chmury, temperatura, ciśnienie, szadź, wiatromierz, deszcz, mgła.

Osoba, która najtrafniej wytypowała pojęcia - ma ich np. 9, 12 – wstaje, mówi BINGO. Odczytuje jeszcze raz te określenia, wyjaśniając, co oznaczają. Zadanie wykonane poprawnie można ocenić. Uczniowie o podobnej liczbie określeń mogą otrzymać plusy i też wyjaśniać, co oznaczają.

Symulacje

- symulacja zjawisk i doświadczeń,
- wirtualne przyrządy pomiarowe,
- programy do symulacji obrazów nieba,
- Google Earth,
- i wiele innych

Dziękujemy za uwagę!

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego